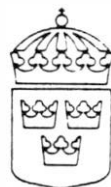

Motion till riksdagen

1989/90:Jo425

av Inger Schörling m.fl. (mp)

Fiskets framtid

Mot.
1989/90
Jo425

Fisk är en betydande naturresurs som vi måste slå vakt om. Fisket är sedan gammalt en viktig näring i stora delar av landet. Dess ekonomiska betydelse för landet som helhet har dock minskat i modern tid, men har stor betydelse längs våra älvar, sjöar och kuster. Det är också viktigt att yrkesverksamma fiskare kan försätta att utveckla sitt yrke även i framtiden för att kustens glesbygd skall kunna leva vidare.

För många är fisket också en fråga om livskvalitet, både för dem som vill kunna äta fisk av god kvalitet, och inte minst för alla dem som får sina naturupplevelser när de är ute på fiskeutflykter. Fiske hör till de mest uppskattade och mest utbredda fritidssysselsättningarna i vårt land.

Hoten mot fisket

Det viktigaste för näringens fortlevnad och framtidstro är att vi mycket snabbt kommer till rätta med de nationella och internationella miljöproblem som belastar naturen. Miljövårdsfrågorna behandlar vi i andra motioner – för att undvika onödiga upprepningar har vi i denna motion koncentrerat oss till de mer renodlade fiskefrågorna.

När det gäller yrkesfiskets egna problem är det viktigt att vi snarast tar itu med dem, så att näringen själv inte ytterligare försämrar möjligheterna för ett framtida fiske i balans med det ekologiska systemet. Moderna effektiva fiskemetoder har gett upphov till en överfiskning som förr inte kunde anas. Några exempel på effekterna av detta rovfiske är sillens starka tillbakagång under 1970-talet, massdöden bland lunnefåglar på grund av industrifiske av lodda, det akuta utrotningshotet för den naturreproducerade svenska laxen beroende på bl.a. nätfiske i Östersjön, och den snabba utfiskningen av torsk längs Norrlandskusten sommaren 1987.

Fiskekvoterna

Det är uppenbart att fiskekvoterna och metoderna måste ändras så att reproduktionen av fisk inte störs. Kvoterna måste, utan undantag, begränsas i avtal och licenser, både på nationell och internationell nivå, så att de står i relation till det resursuttag som är möjligt även på lång sikt. Här måste man också kartlägga behoven av utökad fredning av olika fiskarter och zoner i högre grad än i dag.

Ett sådant område är Bottenhavet, där vi yrkar på att torsktrålning förbjuds. Anledningen till att trålningen skall förbjudas är att den fisk som vandrar upp och växer till sig i detta område, där den inte kan reproducera sig, räcker längre om man inte "dammsuger" efter den med moderna industritrålare. Detta kan då på längre sikt ge Norrlandsfiskarna bättre uthållighet och bättre ekonomiska möjligheter att även i framtiden bo och arbeta längs Norrlandskusten. Denna trålgräns skall utredas av fiskeristyrelsen. Även andra känsliga områden för det storskaliga fisket skall utredas av fiskeristyrelsen, som lägger fram förslag till regeringen om h.l.a. biologiska trålningsgränser och andra begränsningar av storskaligt fiske. Regeringen återkommer sedan till riksdagen med lagförslag.

Ändrade fiskemetoder

Fiskemetoderna måste också begränsas och utvecklas mot mer ekologiskt riktiga metoder. Bottentrålning och andra fiskemetoder, som ödelägger havet och dess botten, måste begränsas starkt. S.k. bomtrålfiske med mycket tunga redskap skall enligt vår mening genast totalförbjudas. Särskilt känsligt för trålningsfiske är bottenarna längs våra kuster som fungerar som havets "barnkammare" (vi hänvisar här även till vår motion om biotopskydd). Större delen av den biologiska produktionen i havet sker just i strandzonen. Trålgränsen bör därför flyttas ut från kusten till 25 m djup, och denna biologiskt viktiga trålgräns bör snarast upprättas. Innanför denna trålgräns skall varsammare fiskemetoder gynnas, så att det kustnära fisket kan utvecklas innanför denna gräns. Under senare år har mindre fiskefartyg, som fiskar med garn- och krokredskap, tvingats att i allt högre grad sluta med sitt selektiva fiske, eftersom förutsättningarna har försämrats beroende både på utfiskning och miljöförstöring/exploatering längs kusterna. Vi vill ge långsiktiga förutsättningar för att stärka detta fiske både genom utflyttad trålningsgräns, och genom bättre lånebestämmelser för att modernisera detta "ekologiska" fiske. Vi föreslår en utredning som får utarbeta ett förslag till hur detta stöd skall se ut.

Vid torsktrålning måste det lagstiftas så att endast s.k. skontrålar används, och dessa skall ha minst 10 cm utstående maskor. Vittlingtrål får enligt vår mening inte alls förekomma.

Vattenmiljön intill kusterna är i dag så försämrad att något lönsamt fiske inte längre kan bedrivas på långa sträckor. Vi har länge krävt kvalitetsnormer för luft och vatten. För att få till stånd en ökning av fisket i de kustnära vattnen måste vattenkvaliteten förbättras så att fisken skall kunna återvända dit och reproducera sig.

Miljöpartiet de gröna kräver att biologiska hänsyn skall diktera fångstkvoternas storlek. Även det fasta fisket av lax skall även i fortsättningen begränsas hårt, och frågan om att ytterligare begränsa detta fiske måste hela tiden följas upp av fiskeristyrelsen. Vidare anser vi att de som har sin försörjning tryggad på annat sätt inte skall få tillstånd till sådant fiske.

Fiskare, som drabbats av korta eller långvariga störningar i fisket på grund av miljöbelastningar, anser vi att samhället bär ett kollektivt ansvar för. Vi har alla bidragit till denna miljöförstöring, därför skall det självklart betalas ersättning för de ekonomiska avbräck som detta har åsamkat denna yrkesgrupp. Vi föreslår att regeringen återkommer med ett lagförslag till riksdagen om hur fisket skall kompenseras ekonomiskt. Vi anser t.ex. att de fiskare, främst på västkusten, som drabbades av algblooming, bottendöd och fiskflykt sommaren 1988 borde vara berättigade till ett sådant tillfälligt stöd.

Stärkt fiskevårdsintresse gentemot exploateringsintresset

Fiskevårdsintresset måste också ges starkare ställning gentemot exploateringsintressen. Exempelvis bör talerätten utvidgas så att enskilda och organisationer som representerar yrkesfisket, fritidsfisket och andra berörda får insyn i ärendena och möjlighet att påverka beslut, som rör utbyggnaden av vattenkraft, småbåtshamnar, vindkraftverk etc. Detta skall ske genom att vattenlagen och miljöskyddslagen ändras, så att detta krav uppfylls. Vårt krav för att sådana anläggningar över huvud taget skall tas upp till prövning är att det måste finnas biologiska konsekvensanalyser innan man ansöker om tillstånd. När det gäller olje- och gasprospekteringen i Östersjön anser vi att den genast skall stoppas. Skulle en olycka hända vid denna utvinning kan fisket i Östersjön slås ut för oöverskådlig framtid, detta får bara inte ske. Sand- och grustäkter i ekologiskt känsliga områden i havet skall också förbjudas, och där de över huvud taget kan komma i fråga måste mycket noggranna konsekvensanalyser göras så att viktiga reproduktionsplatser inte störs.

Insjöfisket

I takt med att älvarna byggdes ut försvann det mesta av älvfisket. Försurningen, kvicksilverförgiftningen och radioaktivt nedfall har förstört den större delen av insjöfisket.

Överfiskning är också en vanlig orsak till ett kraftigt försämrat insjöfiske. Vi anser vidare att det är helt otillfredsställande att det i dag är tillåtet att tråla i vissa av insjöarnas känsliga miljöer.

Enligt uppgift pågår det en utredning om insjöfiskets framtid på fiskeristyrelsen. Den måste prioriteras, anser vi.

Ett betydande fiske bedrivs i bl.a. samevattnen och i de större insjöarna. Även för dessa vatten har försurningen börjat bli ett problem, främst för produktionen. Här kommer det att behöva kalkas i ännu större utsträckning än i dag, för att inte fisket skall slås ut helt. I vår budget "gröna luntan" (ej att förväxla med Feldts gräa) kräver vi ökade anslag till denna kalkning.

Fiskevårdsarbete

Fiskevårdsarbetet skall bedrivas med de *naturliga arterna*, raserna och varianterna av fisk. Inplantering av främmande arter skall undvikas för att inte äventyra de naturliga bestånden. Det är av stor betydelse att de genetiska

resurserna, vilka de naturliga och lokala fiskebestånden representerar, inte ytterligare utarmas.

Rotenonbehandling av sjöar, då hela det naturliga fiskebeståndet liksom en del andra vattenorganismer slås ut, skall därför i det längsta undvikas.

När utplantering har gjorts måste fisken få tid att etablera sig och bilda en ekologiskt balanserad och livskraftig population. Vi kräver därför ett generellt *fiskeförbud i tre år* efter varje inplantering av fisk i naturliga vatten.

Vi vill införa en allmän fiskevårdsavgift för att finansiera ett aktivt fiskevårdsarbete och i övrigt kunna utveckla ett rikt fritidsfiske. Fritidsfisket har stadigt ökat i betydelse, och är i dag en viktig fritidssysselsättning för främst folk i glesbygd. Miljöpartiet de gröna vill slå vakt om detta fiske och därtill utveckla och restaurera fisket genom aktiva fiskevårdsinsatser. Vi yrkar därför att regeringen utarbetar ett förslag till hur en sådan allmän fiskevårdsavgift skall se ut.

Vi anser vidare att det är hög tid att se över rikt- och gränsvärden för gifter i fisk till försäljning, så att de mer än i dag står i relation till vad som är acceptabelt för att fisken skall klassas som föda. Det mest anmärkningsvärda är gränsvärdet för kvicksilver i fisk, som i Sverige är dubbelt så högt som rekommendationerna från WHO. Det är också anmärkningsvärt att det inte finns något strikt gränsvärde för radioaktivt cesium. Det är också viktigt att införa/skärpa även andra gränsvärden för betydande miljögifter, som t.ex. dioxiner och tungmetaller.

Omprövning av regleringar i åar och älvar

Under de närmaste åren kommer många regleringsföretag att omprövas av vattendomstolen. Förutom att den på nytt skall pröva hur mycket smolt som skall sättas ut där den naturliga reproduktionen en gång blev utslagen, skall även återskapande av naturreproducerande vattensystem prövas i varje enskilt fall, och då särskilt i Sydsverige. I den halländska ån Ätran har man genom ett sådant restaureringsarbete återskapat ett av Sveriges bästa laxvatten. Detta bör enligt vår mening leda till en skärpning av vattenlagen, så att vattendomstolen får klara regler, som klart anger att det vid omförhandlingar alltid skall prövas om exploatören (innehavaren av vattendomen) kan återskapa sådana sträckor, som kan bli möjliga reproduktionsplatser för vandrande fisk.

Fiskodlingar

Fiskodling är en form av miljöfarlig verksamhet. Större anläggningar kräver tillstånd av länsstyrelsen. Näringsläckaget är stort och denna näring bidrar naturligtvis till övergödningen av sjöar och hav. Krav på rening, helst i helt slutna, landbaserade system, skall ställas.

Fiskeodlingar bör begränsas mycket starkt i insjövatten och i havsvikar, då avfall i form av foderspill och fiskavföring och kemikalier, som används i fiskodlingen, har negativa effekter på miljön. Även dessa tillstånd skall prövas under vårt krav på att föra in kvalitetsnormer i miljöskyddslagen.

Vid tillståndsgivning till fiskodling måste också större hänsyn tas till lokaliseringsfrågan, så att fiskodlingen inte utgör hinder för yrkesfisket. Vid till-

ståndsgivning måste också kraven skärpas. Fiskeristyrelsen skall utarbeta närmare föreskrifter för verksamheten enligt ovan, och reglerna skall även innebära att utrotningshotade fiskarter inte får användas som foder i fiskodlingen (t.ex. lodda).

Erfarenheter från Norge visar att farliga *fisksjukdomar* lätt sprids inte bara mellan olika anläggningar utan även till viltlevande bestånd.

Inom fiskodlingen används årligen stora mängder kemikalier, bl.a. malakitgrönt, formalin, natriumhypoklorit, jodoform-preparat och olika klorföreningar. De olika medlen används för att motverka svamp och parasiter, en vanlig åkomma bland sättfisk. *Malakitgrönt*, ett trifenylderivat som förekommer i pulverform, är ett desinfektionsmedel som kan orsaka cancer och fosterskador. I USA är malakitgrönt förbjudet inom fiskodlingen, och i många länder forskas det intensivt för att finna ett ersättningsmedel. På kemikalieinspektionen har man fått upp ögonen för detta farliga medel, som troligen kommer att klassas som bekämpningsmedel i stället för desinfektionsmedel. Vi kräver förbud att använda malakitgrönt. Detta är farligt, inte bara för de fiskodlare som hanterar det, utan även för att det förgiftar vattnet och utgör en potentiell fara för andra djur. Vi kräver också att övrig hantering av kemikalier vid kassodling starkt begränsas.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ge fiskeristyrelsen i uppgift att sänka fiskekvoterna med hänsyn till biologiska förutsättningar, och att införa biologiska träningsgränser bl.a. i Bottenhavet och Väneren,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att fiskemetoder som ödelägger havsbotten inte skall användas,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att träningsgränsen skall flyttas ut till 25 m djup utanför kusten,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utredning av fiskerilånen så att de används till att utveckla ekologiskt anpassade fiskemetoder bl.a. innanför den ovan föreslagna nya träningsgränsen,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att maskvidden för torskrålar inte får understiga 10 cm, s.k. skontrålar, och att vittlingkrålar helt förbjuds,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fast fiske efter lax,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att inrätta stöd till fiskare som drabbats ekonomiskt av miljöförstöring,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utvidga talerätten för enskilda och organisationer i mål som berör fiskevårdsintressen,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att all prospektering och utvinning av gas och olja i Östersjön genast skall stoppas.

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att sand- och grustäkter skall förbjudas på ekologiskt känsliga områden i havet.

Mot. 1989/90
Jo425

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att bara naturliga arter, raser och varianter av fisk skall användas vid utplanteringar.

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skärpning av förbudet mot rotenonbehandling av sjöar.

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att generellt fiskeförbud skall råda i tre års tid efter varje utplantering av fisk.

14. att riksdagen begär att regeringen utarbetar förslag till en allmän fiskevårdsavgift för att stärka fiskevårdsintressena.

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kravet på att det sker en översyn i syfte att skärpa gränsvärdena för miljö- eller hälsofarliga ämnen i konsumtionsfisk.

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om omprövning av vattendomar.

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om begränsningar av näringsutsläpp och andra störningar av fiskeodlingar.

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förbud att använda malakitgrönt inom fiskodlingen.

Stockholm den 19 januari 1990

Inger Schörling (mp)

Claes Roxbergh (mp)

Roy Ottosson (mp)

Kent Lundgren (mp)

Marianne Samuelsson (mp)

Hans Leghammar (mp)

Åsa Domeij (mp)

Anita Stenberg (mp)

